

EZDRÁŠ: JEHO DOBA

A POSLANIE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Jer 29,10; Ezd 1,1–3; Ezd 4,1–7; Ezd 7,6–13

ZÁKLADNÝ TEXT

Takto hovorí perzský kráľ Kýros: Hospodin, Boh nebies, mi dal všetky kráľovstvá zeme a on ma poveril, aby som mu postavil dom v Jeruzaleme, ktorý je v Judsku. (Ezd 1,2)

Zo spisov proroka Jeremiáša sa dozvedáme o Božom zaslúbení, podľa ktorého sa po uplynutí sedemdesiatich rokov má Boží ľud vrátiť z babylonského zajatia. Kráľ Kýros (Cýrus) bol Božím nástrojom, vďaka ktorému sa mohol tento návrat uskutočniť. Kýros, pomazaný Bohom (Iz 45,1), vydal v roku 538 pred Kristom dekrét, ktorý dával Božiemu ľudu slobodu a možnosť vrátiť sa do svojej krajiny a znova vybudovať chrám.

Bol to Boh (nie Kýros), koho želaním bolo: „Povie Jeruzalemu: Budeš vybudovaný! A chrámu: Budú založené tvoje základy!“ (Iz 44,28) Boh ručil za to, že Jeruzalem bude nanovo postavený, a preto priviedol Kýra k vydaniu povolenia stavať chrám.

Je vždy povzbudzujúce, keď vidíme Boží ľud pozitívne reagovať na Hospodinovo konanie: „A tak sa vybrali rodoví náčelníci Júdu a Benjamína, kňazi a leviti a vôbec každý, v kom Boh vzbudil svojho ducha, aby šiel a staval Hospodinov dom, ktorý bol v Jeruzaleme.“ (Ezd 1,5)

Je to príklad kladnej reakcie na mocné a láskavé Božie konanie. Tie najlepšie rozhodnutia a činy robíme motivovaní poznaním, kým Boh je, čo pre nás urobil a s akou láskou koná v prospech svojho ľudu.

NAPLNENIE BOŽIEHO SĽUBU: PRVÝ NÁVRAT ZO ZAJATIA

Takto totiž hovorí Hospodin: Až sa naplní pre Babylon sedemdesiat rokov, navštívím vás a splním vám svoj príslub, že vás privediem späť na toto miesto. (Jer 29,10)

¹V prvom roku perzského kráľa Kýra, aby sa splnilo slovo Hospodina, vyslovené Jeremiášovými ústami, Hospodin vzbudil ducha perzského kráľa Kýra a on dal v celom svojom kráľovstve vyhlásiť – a to aj písomne – toto: ²Takto hovorí perzský kráľ Kýros: ... ³Kto spomedzi vás patrí k jeho ľudu, nech je jeho Boh s ním, nech sa vydá do Jeruzalema, ktorý je v Judsku, a nech buduje dom Hospodina, Boha Izraela; to je ten Boh, ktorý je v Jeruzaleme. (Ezd 1,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Okrem úvodných veršov si prečítaj aj texty Jer 25,11.12 a Dan 9,1.2. Ako sa podľa teba cítili ľudia, ktorí sa mali vrátiť, a ako vnímali naplnenie Božieho zaslúbenia?

Hospodin ovplyvnil Kýra, aby umožnil návrat zajatcov a aby sa tým naplnilo Jeremiášovo proroctvo. Jeremiáš napísal, že judská krajina bude sedemdesiat rokov pustá (toto obdobie trvalo od 606/605 do 537/536 pred Kristom). Potom však mal Boh otvoriť dvere pre návrat zajatcov. Keď prorok Daniel študoval Jeremiášove proroctvá, zistil, že nastal čas na zaslúbený návrat.

U Daniela 9 čítame, že prorok bol rozrušený, pretože zajatie už trvalo takmer sedemdesiat rokov. Navyše, teraz sa dostali k moci Peržania. Daniel sa vo svojom smútku obrátil k Bohu, prosil o milosť a o naplnenie zaslúbení. V rovnakej kapitole (Dan 9,24–27) sa dozvedáme, že Daniel dostal uistenie o Božej moci vyslobodiť ľud zo zajatia povolaním Vysloboditeľa, ktorý zomrie za svoj ľud ako zmierenie za ich hriechy, prinesie spravodlivosť a naplní obetný systém. Boh v podstate hovorí: „Daniel, neboj sa. Keďže Vysloboditeľ (Ježiš) určite príde, pošlem vysloboditeľa aj teraz vám.“ Čoskoro potom Boh inšpiroval perzského kráľa Kýra, aby vydal príkaz o prepustení zajatcov. Boh je vždy verný svojim zaslúbeniam. (Pozri záznam v Daniel 10, ako Boh zasahuje, aby zabezpečil prosperovanie svojho ľudu v ich domovskej krajine.)

Prvá kapitola knihy Ezdráš zaznamenáva vyhlásenie Kýra o tom, že izraelský národ má slobodu vrátiť sa do Jeruzalema a vystavať dom Hospodinov. Tento príkaz bol vydaný niekedy v rokoch 539–537 pred Kristom. Kýros Izraelitom nielen umožnil odchod, ale urobil všetko preto, aby sa zajatci vrátili s darmi, medzi ktoré patrili pôvodné bohoslužobné nádoby z chrámu, ktoré ukoristil Nebúkadnecar. Táto udalosť nám pripomína spôsob, ako stáročia predtým vyšli Izraeliti z egyptského zajatia. Boh vtedy vzbudil u Egypťanov priazeň voči Hebrejom, takže od nich dostali zlaté a strieborné predmety.

Prvú skupinu, ktorá sa vrátila z Babylona, tvorilo okolo päťdesiat tisíc ľudí. Do tejto skupiny patrili zrejme aj ženy a deti z iných oblastí.

APLIKÁCIA

- **Uvažuj o iných biblických proroctvách, ktoré sa už v dejinách naplnili. Ako na teba pôsobí vedomie, že Boh pozná dopredu budúcnosť? Čo to pre teba znamená?**

OBNOVA JERUZALEMA: UDALOSTI A KRÁLI

¹Keď sa dopočuli Júdovi a Benjamínovi protivníci, že navrátenci zo zajatia stavajú chrám Hospodinovi, Bohu Izraela, ²prišli k Zerubbábelovi a rodovým náčelníkom a povedali im: Chceli by sme s vami stavať, lebo aj my uctieваме vášho Boha a obetujeme mu od čias asýrskeho kráľa Esar-Chaddóna, ktorý nás sem doviedol. ³Lenže Zerubbábel, Jéšua a iní náčelníci izraelských rodín im odvetili: Vy a my nesmieme spolu stavať dom nášmu Bohu, ale iba my sami stavíme Hospodinovi, Bohu Izraela, ako nám rozkázal perzský kráľ, kráľ Kýros. ⁴Tak sa stalo, že ľud tejto krajiny sa usiloval odobrať chuť do práce judskému ľudu. Zastrášovali ich, aby nestavali. ⁵Okrem toho podplácali vplyvných úradníkov, aby marili ich predsavzatie. Tak to bolo po všetky dni perzského kráľa Kýra, až kým nekraloval perzský kráľ Dárius. ⁶Na začiatku kráľovania kráľa Ahasvéra napísali žalobu na judských a jeruzalemských obyvateľov. ⁷V časoch Artaxerxa písal zas Bišlám, Mitredát a Tábeel so svojimi ostatnými spolupracovníkmi perzskému kráľovi Artaxerxovi. Obžaloba bola napísaná aramejským písmom a bola preložená do aramejšiny. (Ezd 4,1–7)

Prvá skupina navrátilcov prijala úlohu obnoviť Boží chrám. Neskôr sa budeme viac venovať odporu, s ktorým sa pri snahe o obnovu chrámu stretli. Najprv sa zameriame na sled perzských kráľov, ktorí vládli počas dlhotrvajúcej obnovy Jeruzalema. Pre lepšie pochopenie kníh Ezdráš a Nehemiáš je totiž dôležité poznať dejinné súvislosti, ktoré zaznamenávajú tieto knihy.

Uvažuj o texte Ezd 4,1–7. Akí králi sú tu spomínaní? O akých problémoch v súvislosti s výstavbou chrámu sa tu hovorí?

Nasledujúca tabuľka obsahuje chronologický zoznam perzských kráľov, ktorí sú spojení s udalosťami zaznamenanými v knihách Ezdráš a Nehemiáš. Zoznam sa začína kráľom Kýrom, ktorý založil Perzskú ríšu a v roku 539 pred Kristom dobyl Babylon.

Kráľ Perzie	Roky vlády	Skupina navrátilcov	Obnova
Kýros II., „Veľký“	559–530 pred Kr.	537/536 pred Kr. – 1. skupina navrátilcov	Začiatok obnovy chrámu
Kambyses II. Dárius I.	530–522 pred Kr. 522–486 pred Kr.		Marec 515 pred Kr. – dokončenie a zasvätenie chrámu
Xerxes I. (Ahasvér)	485–465 pred Kr.		Odpor voči budovaniu Jeruzalema
Artaxerxes I.	465–424 pred Kr.	457 pred Kr. – Ezdráš a 2. skupina navrátilcov	Začiatok najdlhšieho prorockého obdobia (Dan 8,14; 9,24–27)
		445/444 pred Kr. – Nehemiáš a 3. skupina navrátilcov	Dokončenie obnovy hradieb Jeruzalema

Pri štúdiu uvedených kníh je dôležité vedieť, že v knihe Ezdráš králi nie sú vždy uvedení v chronologickom poradí. Napríklad text Ezd 4,26–24 je vsunutý pred piatu kapitolu, ktorá pokračuje v opise odporu voči stavbe chrámu. Z toho vyplýva, že korešpondencia súvisiaca so Xerxom I (Ahasvérom) a s Artaxerxom I, ktorá sa nachádza u Ezdráša 4, sa odohrala až po udalostiach zaznamenaných v kapitolách 5 a 6, ktoré hovoria o Dáriovi I. Takáto postupnosť sa čitateľovi môže javiť ako zmatečná a často bola príčinou rôznych nejasností, ku ktorým ľudia dospeli pri štúdiu v priebehu dejín. Počas nášho štúdia nám znalosť časového usporiadania udalostí pomôže lepšie pochopiť poslanstvo kníh Ezdráš a Nehemiáš.

- Ktoré ďalšie udalosti a záznamy Písma ťa mýlia alebo mätú? Znamená to, že Biblia je nedôveryhodná? Ako sa môžeš naučiť dôverovať Bohu a jeho slovu, keď sa dostaneš ku skutočnostiam, ktoré ti nedávajú zmysel? Prečo je dôležité nenechať sa znechutiť a hľadať odpovede? (Pozri Iz 55,8.9.)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

EZDRÁŠ: VODCA DRUHEJ VLNY NÁVRATU Z EXILU

“Tento Ezdráš vyšiel z Babylonu. Bol zákonníkom, skúseným v Mojžišovom zákone, ktorý dal Hospodin, Boh Izraela. Keďže bola nad ním ruka Hospodina, jeho Boha, kráľ mu dával všetko, o čo žiadal. ... ⁸Do Jeruzalema došiel v piatom mesiaci, v siedmom roku tohto kráľa. ⁹Na prvý deň prvého mesiaca bol totiž určený odchod z Babylonu a v prvý deň piateho mesiaca sa dostal do Jeruzalema, lebo na ňom spočívala dobrotivá ruka jeho Boha. ¹⁰Ezdráš si totiž zaumienil skúmať Hospodinov zákon, plniť ho a učiť izraelský ľud ustanovenia a právne predpisy. (Ezd 7,6–10)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V textoch Ezd 7,1–10 a 8,1–14 vidíme, že kráľ Artaxerxes I. dovoľil Ezdrášovi, aby odišiel do Jeruzalema (v roku 457 pred Kr.) a vzal so sebou každého, kto sa chce vrátiť s ním. O vzťahu medzi kráľom a Ezdrášom nevieme toho veľa a nie je ani isté, aké bolo Ezdrášovo postavenie. V ôsmej kapitole knihy Ezdráš sa nachádza zoznam „predákov“ (otcov) rodín, ktoré sa vrátili do Jeruzalema. Zoznam sa začína kňazmi, pokračuje kráľovskou líniou a končí sa ostatnými Izraelitmi. Dvanásť rodín je vymenovaných konkrétne, čo naznačuje zámernú pripomienku dvanástich kmeňov Izraela.

V týchto zoznamoch sa spomína približne tisícpäťsto mužov, čo môže predstavovať celkovo približne päť- až šesťtisíc ľudí, ak vezmeme do úvahy aj ženy a deti. Išlo o oveľa menšiu skupinu, než bola tá, čo sa vrátila do Jeruzalema so Zerubbábelom a Jéšúom.

Uvažuj o texte Ezd 7,1–10. Čo sa dozvedáš z týchto veršov o Ezdrášovi, jeho viere a životnom nasmerovaní?

Ezdráš bol zákonník pochádzajúci z kňazského rodu (Neh 12,26). Ako kňaz bol potomkom Mojžišovho brata Árona, ktorý bol prvým kňazom izraelského národa. Vďaka záznamom v knihe Ezdráš a zároveň vďaka židovskej tradícii je postava Ezdráša dôležitá aj dnes. Nevieme, či Ezdráš pôsobil ako zákonník (alebo pisár) na kráľovskom dvore Artaxerxa. Preto Ezdrášovo označenie ako zákonníka súvisí buď s jeho predchádzajúcimi zodpovednosťami, alebo so schopnosťami, ktoré preukázal po návrate do Judska. Je však zrejmé, že Ezdráš musel nejako pracovať pre Artaxerxa, inak by ho kráľ neposlal ako vodcu pomerne početnej výpravy do Judska.

V textoch Ezd 7,6 a 10 je Ezdráš označený ako „skúsený“ zákonník či učiteľ, ktorý svoj život zasvätil štúdiu Mojžišovho zákona. Slovo „skúsený“ znamená doslova „rýchly“, čo odkazuje na pohotový úsudok a schopnosť vyhodnocovať informácie. Ezdráš bol bystrý, vynikal duchapnosťou a mal veľké znalosti Božieho zákona. A navyše, skutočnosť, že si kráľ vybral Ezdráša, aby privedol skupinu Izraelitov do Judska, je svedectvom o Ezdrášovej odvahe a vodcovských schopnostiach.

APLIKÁCIA

- Všimni si, že Ezdráš si „ustanovil svoje srdce spytovať zákon Hospodinov“ (Ezd 7,10 Roh). Ako sa to podľa teba prejavovalo? Ako by si mohol takýto postoj aplikovať do svojho života?

DEKRÉT KRÁĽA ARTAXERXA: VÝZVA NA OBNOVU JERUZALEMA

¹¹Toto je odpis listiny, ktorú dal kráľ Artaxerxes kňazovi Ezdrášovi, znalcovi zákona, znalcovi Hospodinových príkazov a nariadení pre Izrael: ¹²Artaxerxes, kráľ kráľov, kňazovi Ezdrášovi, učenému v zákone nebeského Boha, pozdrav a tak ďalej. ¹³Ja vydávam rozkaz, že každý, kto by v mojom kráľovstve mal vôľu – či už z izraelského ľudu, či z jeho kňazov, alebo z levitov – ísť do Jeruzalema, môže sa vybrať s tebou. (Ezd 7,11–13)

Prečítaj si celý text kráľovho výnosu (Ezd 7,11–28). Čo všetko obsahuje tento kráľovský výnos? Ktoré časti ťa upúťali najviac? V čom podľa teba spočívala dôležitosť kráľových nariadení pre izraelský národ? Ako by si stručne zhrnul obsah tohto dekrétu?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Artaxerxov výnos pripomína prvý dekrét kráľa Kýra II. Artaxerxes vyzýva každého ochotného človeka – predovšetkým z kňazskej línie – aby sa vydal do Jeruzalema. Hoci podľa klinopisných tabuliek z babylonského mesta Nippur zostala napokon väčšina Židov v Perzii (ako o tom hovorí napríklad kniha Ester), boli aj takí, čo čakali na možnosť vrátiť sa a začať nový život v domovine, v krajine svojich predkov. Kráľ nariadil, aby vykonávateľmi väčšiny jeho nariadení boli „pokladníci v Záriečí“ (Ezd 7,21, oblasť za riekou Eufrat). Títo správcovia kráľovského majetku mali poskytnúť Ezdrášovi všetko, čo bude potrebovať na stavbu mesta a na to, aby „okrášlil Hospodinov dom v Jeruzaleme“ (Ezd 7,27). Kráľ vo svojom dekréte poveruje Ezdráša, aby dohliadal na správne zachovávanie Božieho zákona a zákonov krajiny tým, že ustanoví právny systém. Poriadok a systém, ktoré budú výsledkom tohto nariadenia, sú dôležité pre fungovanie každej spoločnosti. A navyše, kráľ takto zjednodušil Ezdrášovi a Izraelitom obnovu ich domoviny.

Ako máme rozumieť kráľovmu záujmu o obnovu Jeruzalema a chrámu? Znamená to vari, že sa kráľ stal veriacim v Ezdrášovho Boha? Artaxerxes nazýva Boha „Boh Izraela, ktorého príbytok je v Jeruzaleme“ (Ezd 7,15). Spôsob, akým sa kráľ vyjadruje o Bohu Izraela, znamená, že vnímal Hospodina len ako jedno z mnohých miestnych božstiev, ktoré by mal upokojiť a nakloniť si svojimi darmi. Nechcel, aby toto miestne božstvo vzbĺklo hnevom proti jeho ríši alebo proti jeho synom (Ezd 7,23). Za zmienku stojí skutočnosť, že rok 457 pred Kr. bol aj rokom vzbury Egypťanov voči perzskej vláde. Je preto možné, že ústretové konanie kráľa bolo motivované snahou získať si oddanosť judskej provincie.

Nanešťastie, napriek takmer priateľskému vzťahu, ktorý mal kráľ s Ezdrášom aj Nehemiášom, nikdy neuveril v Hospodina. Aspoň sa o tom nedozvedáme nič ani z biblického textu, ani z historických dokumentov. Znamená to, že Boh si môže na konanie svojej vôle na zemi použiť aj neobrátенých ľudí.

■ **Darí sa ti v tomto svete plnom problémov a trápenia veriť v Božiu zvrchovanosť nad svetom, ako to vidíme v uvedenom príbehu?**

APLIKÁCIA

KVALITNÉ VZDELANIE: VÝBAVA PRE SLUŽBU

“Tento Ezdráš vyšiel z Babylonu. Bol zákonníkom, skúseným v Mojžišovom zákone, ktorý dal Hospodin, Boh Izraela. ... ¹⁰Ezdráš si totiž zaumienil skúmať Hospodinov zákon, plniť ho a učiť izraelský ľud ustanovenia a právne predpisy. (Ezd 7,6.10)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Čo hovoria uvedené texty o Ezdrášovom štúdiu Božieho slova? Ako to ovplyvňovalo jeho rozhodnutia, konanie a ostatné udalosti, ktoré sa diali v jeho živote?

Ezdrášovo zasvätenie Bohu a jeho rozhodnutie študovať Božie slovo, konať podľa neho a učiť ho (Ezd 7,6.10) pripravilo Ezdráša na efektívnejšiu a významnejšiu službu Izraelitom. Biblický text doslova hovorí, že si „zaumienil“ („ustavil svoje srdce“ Roh.) skúmať, plniť a učiť Boží zákon a jeho nariadenia a príkazy. Ellen Whiteová k tomu hovorí: „Ezdráš pochádzal z Áronovho pokolenia a mal kňazskú výchovu. Okrem toho poznal aj spisy rôznych médsko-perzských hvezdárov, mudrcov a hádačov. So svojou duchovnou úrovňou však nebol spokojný. Túžil po dokonalom súlade s Bohom a po múdrosti, aby mohol plniť Božiu vôľu. Preto si *umienil skúmať zákon Hospodinov a zachovávať ho* (Ezd 7,10). To ho priviedlo k dôkladnému štúdiu dejín Božieho ľudu zo spisov prorokov a kráľov. Z historických a básnických kníh Písma sa chcel dozvedieť, prečo Hospodin dopustil pád Jeruzalema a zajatie vyvoleného ľudu. ...Ezdrášovu snahu vzbudiť záujem o skúmanie Písma sprevádzalo usilovné celoživotné úsilie o zachovanie a rozmnoženie posvätných spisov. Zhromaždil všetky dostupné odpisy zákona, dal ich prepísať a rozmnožiť. Takto rozmnožené čisté slovo dal ľudu v záujme rozšírenia vedomostí neoceniteľnej hodnoty.“ (PK 608.609; PK /sk/ 321.322)

Ezdráš poznal spôsob života pohanov a ich hodnoty a videl, že nemôže súhlasiť so všetkým. Vedť mnohé z toho, na čo pri svojom štúdiu narazil, bolo v rozpore s Božím pohľadom. Usiloval sa preto spoznať pravdu z jej zdroja, ktorým je Božie slovo a Hospodinov zákon.

- APLIKÁCIA**
- Jozef, Mojžiš a Daniel získali vzdelanie v pohanom svete. Ako im to pomohlo v diele, pre ktoré si ich bol vyvolil? Prečo vzdelanie otvára dvere nových možností?
  - Čo všetko si sa potreboval „odnaučiť“ z toho, čo síce spoločnosť považuje za dôležité, správne a akceptovateľné, ale na základe Božieho slova si spoznal, že to nie je správne?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Prečítaj si kapitolu „Ezdráš – kňaz a zákonník“ z knihy *Proroci a králi*.

„Ezdráš sa stal Božím hovorcom. Ľudí poučal o nebeských zásadách. Po celý život, či už na kráľovskom dvore médijsko-perzskej ríše, alebo v Jeruzaleme, bol učiteľom ľudu. Jeho horlivosť pri šírení poznanej pravdy rástla. Bol to zbožný a snaživý muž. Pre svet bol Hospodinovým svedkom o moci biblickej pravdy, ktorá zušľachťuje každodenný život.“ (PK 609; PK /sk/ 322)

„Ak má dnes obnova v cirkvi pokračovať, potrebni sú muži, ako bol Ezdráš a Nehemiáš, ktorí hriech neospravedľovali, ani slabošsky neodpúšťali a nebáli sa obhajovať Božiu česť. Tí, ktorí sú za dielo zodpovední, nemôžu byť ku krivdám ľahostajní a zlo nemôžu zakrývať prejavom falošnej lásky. Musia pamätať, že Boh nerobí rozdiel medzi ľuďmi a že prísnosť k niektorým jednotlivcom môže pomôcť mnohým. Nezabudnú, že kto chce karhať zlo, musí to robiť v Kristovom Duchu.“ (PK 675; PK /sk/ 358)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. V Písme nachádzame mnoho nádherných zaslúbení od Hospodina. Zároveň však platí, že Boh rešpektuje našu slobodnú vôľu a nenanucuje nám svoje plány. Ktoré naše rozhodnutia môžu brániť tomu, aby sa Hospodinove zaslúbenia stali v našich životoch skutočnosťou?
2. Prečítaj si Danielovu modlitbu v Dan 9,1–23. O čo Daniel prosil a aký postoj zaujal v tejto modlitbe? Aké princípy nachádzate v tejto modlitbe a ako by ste ich mohli aplikovať do svojej skúsenosti?
3. V časti na štvrtok sme študovali o tom, akú úlohu zohrávalo Božie slovo v službe Ezdráša a ako usilovne sa ho Ezdráš snažil sprostredkovať svojmu ľudu. V čom je toto poznanie dôležité pre nás dnes? Prečo by sme sa v cirkvi aj v našich životoch mali nechať vzdelávať a viesť Božím slovom?